

OMLÆGNING AF BEVISBYRDE

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Hvis myndighederne mener, at der ikke har været foretaget omlægning af eng-arealer, skal de bevise det.

Myndighederne bruger ofte luftfotos, når de vurderer, om et areal er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 eller ikke.

I forhold til eng-arealer bruges luftfotos til at konstatere, hvor ofte arealet er blevet omlagt, da arealer, som omlægges hyppigere end hvert 7-10. år, ikke omfattes af beskyttelsen.

Pålideligheden af luftfototolkning bliver sat på spidsen, når den konklusion, som myndigheden når frem til, er i direkte modstrid med lodsejerens oplysninger om driftshistorikken. Spørgsmålet er, hvornår resultatet af luftfototolkningen reelt ikke er meget mere end luftkasteller.

Det er domstolene og Natur- og Miljøklagenævnet i en række sager blevet anmodet om at tage stilling til.

Konklusionen på afgørelserne er, at myndighederne kun kan bruge luftfotos til at tilsidesætte lodsejers forklaring om omlægning, hvis de pågældende fotos tydeligt dokumenterer, at der ikke er sket omlægning hyppigere end hvert 7-10 år.

Hvis der er for mange år mellem de tilgængelige luftfotos, eller de er for utydelige, kan de ikke tillægges bevismæssig værdi.

Den påståede eng ved Vivild

Natur- og Miljøklagenævnet tog ved afgørelse af 31. januar 2017 i sag [NMK-510-00837](#) stilling til, om det var korrekt, at Norddjurs Kommune havde registreret et areal som værende beskyttet eng.

Kommunen lagde til grund, at arealet havde været udyrket i næsten 20 år fra 1974 til 1992. Dette baserede kommunen på læsning af luftfotos fra årene 1954, 1965-1966, 1974, 1979 og 1988.

Lodsejerens forening kommenterede kommunens oplysninger og gjorde blandt andet gældende, at der var sket omlægning jævnlige. Omlægningen kunne ikke ses ud fra de tilgængelige luftfotos, da perioden mellem disse var for lang. Foreningen gjorde desuden gældende, at kommunens læsning af de tilgængelige luftfotos var forkert. På luftfotoet fra 1988 fremstod arealet ifølge foreningen med samme drift, som det nord for arealet beliggende, dyrkede, areal, og der var tydelige striber fra spor efter en traktor.

Natur- og Miljøklagenævnet var enig i foreningens betragtninger. Nævnet konstaterede, at arealet på luftfotoet fra 1988 fremstod med ensartet farve og struktur, svarende til det dyrkede areal mod nord og forskellig fra de udyrkede arealer i området.

Nævnet lagde ud fra luftfotos og lodsejers oplysninger om driftshistorikken til grund, at arealet kunne være blevet omlagt i hvert fald i 1988, 1999 og 2006. Nævnet ophævede derfor Norddjurs Kommunes afgørelse om registrering af arealet som fersk eng.

Den imaginære eng ved Varde Ådal

Retten i Esbjerg omgjorde ved dom af 14. september 2016 i sag [BS 2-456/2014](#) Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse om registrering af et areal ved Varde Ådal som værende eng.

Natur- og Miljøklagenævnet havde truffet afgørelse om, at arealet var beskyttet som eng, da det fremstod uomlagt ved beskyttelsens indtræden i 1992. Nævnet lagde herved vægt på arealets struktur og farve på luftfotos fra 1964, 1971, 1976, 1985 og 1990, og så bort fra lodsejers og forpagters forklaringer om arealets driftshistorik.

Ved rettens behandling af sagen blev der afholdt syn og skøn. Retten konkluderede ud fra syns- og skønsmandens erklæring sammenholdt med vidneforklaringerne, at arealet havde været omlagt i 1980, 1985 og 1995. Retten fremhævede herved en forpagters "meget troværdige og detaljerede forklaring", som ikke kunne afvises ud fra syns- og skønsmandens erklæring om tolkningen af de tilgængelige luftfotos.

Retten konkluderede på den baggrund, at det ikke kunne afvises, at arealet havde været omlagt hyppigere end hvert 7.-10. år, hvorfor det ikke var beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 som fersk eng.

Den ubeviselige eng i Vesthimmerlands Kommune

I en straffesag afgjorde Retten i Aalborg, at både Vesthimmerlands Kommune og Natur- og Miljøklagenævnet ikke havde løftet bevisbyrden for, at et område var beskyttet eng. Dommen i sag [18-7702/2014](#) af 12. oktober 2015 kan ses [her](#).

Arealet var i 1995 blevet registreret som kultureng af det daværende amt. Lodsejeren overtog arealet i 2008 og opdyrkede det herefter.

Vesthimmerlands Kommune konstaterede i 2010, at der var uoverensstemmelse mellem den vejledende registrering og driften af jorden. Kommunen gennemgik fotos af arealet fra årene 1967, 1975, 1979, 1981, 1985, 1986, 1987, 1992, 1995, 1999, 2002, 2004, 2006, 2008 og efterfølgende år. Kommunens miljømedarbejder vurderede, at der kun var tegn på omlægning enkelte år og konkluderede, at området var beskyttet eng (som registreret af amtet).

Kommunen påbød derfor ejeren at ophøre med driften. Ejeren indbragte afgørelsen for Natur- og Miljøklagenævnet, som stadfæstede kommunens afgørelse med henvisning til kommunens vurdering. Nævnet udtalte herved, at gennemgangen af luftfotos viste, at der ikke var tegn på omlægning oftere end hvert 7. - 10. år.

Ejeren fortsatte med driften trods Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse, hvorfor kommunen anmeldte sagen til politiet / anklagemyndigheden, som indbragte sagen for domstolene som en straffesag.

I byretten konstaterede dommeren, at der var tale om en straffesag og

"Ved bedømmelsen af tiltaltes straffeskyld skal retten lægge vægt på de bevisligheder, som er fremkommet under sagens behandling i retten, og således ikke blot lægge forvaltningens skøn uprøvet til grund for pådømmelsen".

Dommeren konstaterede, at grundlaget for kommunens påbud var en række luftfotografier.

"Af tekniske årsager foreligger ikke en fortløbende række af luftfotografier, som over en årrække ville kunne godtgøre arealets anvendelse år for år, hvorved bemærkes, at retten finder, at kvaliteten af flere af de fremlagte fotografier ikke med fuldstændig sikkerhed synes at gengive den fysiske virkelighed."

Da anklagemyndigheden ikke på anden måde havde godtgjort anvendelsen af arealet, fandt retten det ikke bevist, at arealet var beskyttet eng efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Kommentar

Afgørelserne viser, at myndighederne kun kan bruge luftfotos til at tilsidesætte en lodsejers oplysninger om omlægning, hvis de med sikkerhed viser, om arealet har været omlagt eller ikke. Her må man se kvaliteten af de pågældende fotos og på hvor mange år, der er mellem disse. Det er selvfølgelig også afgørende, at lodsejers forklaring forekommer sandsynlig.

Endvidere viser afgørelserne den forskel, der er i kravene til beviser, alt efter om en sag pådømmes i det civilretlige eller strafferetlige system.

Hvis lodsejer vælger selv at indbringe en afgørelse fra kommunen / nævnet om overtrædelse af naturbeskyttelseslovens § 3 for domstolene, vil denne afgørelse blive prøvet som en civil sag med sædvanlig bevisbedømmelse.

Hvis lodsejeren afventer politianmeldelse (med den risiko der er for straf), bliver sagen prøvet som en straffesag med skærpede krav til myndighedernes beviser.

Hvor domstolene i civile sager ofte kan være tilbageholdende med at prøve forvaltningens skøn, forholder det sig anderledes i straffesager, hvor domstolene – som anført af dommeren i Aalborg – skal lægge vægt på de bevisligheder, som er fremkommet under sagens behandling og ikke må lægge forvaltningens skøn uprøvet til grund for pådømmelsen.

Det betyder selvfølgelig ikke, at man altid skal råde lodsejere til at afvente en egentlig straffesagsbehandling, hvis han / hun modtager et påbud om overholdelse af naturbeskyttelseslovens § 3. Lodsejeren risikerer faktisk straf. Men det er noget, som bør indgå

i lodsejerens overvejelser, hvis han / hun finder afgørelsen forkert og overvejer at indbringe den for domstolene.

Sagerne viser også den forskel, der er mellem afgørelsesgrundlaget for Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse (fremover Miljø- og Fødevareklagenævnet) og for domstolene.

Hvor afgørelsen ved nævnet træffes ud fra skriftligt materiale, er domstolenes afgørelser baseret både på det skriftlige materiale fra sagens forberedelse og på de vidneforklaringer, der afgives for retten. Her kan det blive afgørende, om et vidne forekommer troværdigt eller ikke, hvilket dommen fra Retten i Esbjerg illustrerer. Her lagde dommeren vægt på forpagterens meget troværdige og detaljerede forklaring.

Hvis du vil vide mere om, hvilken vægt vidneforklaringer tillægges, kan du med fordel læse [denne artikel](#) om en dom fra Retten i Hjørring.

Hvis du vil læse mere om luftfototolkning, kan du læse et godt notat [her](#).